

Brüsszel, 2024.1.15.
COM(2024) 6 final

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

**Európai strukturális és beruházási alapok
A program 2014 és 2020 közötti végrehajtására vonatkozó éves végrehajtási jelentések
2023. évi összefoglaló jelentése**

{SWD(2024) 2 final}

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

Európai strukturális és beruházási alapok

A program 2014 és 2020 közötti végrehajtására vonatkozó éves végrehajtási jelentések 2023. évi összefoglaló jelentése

1. BEVEZETÉS

Az uniós strukturális és beruházási alapok (a továbbiakban: az esb-alapok) a 2014–2020-as többéves pénzügyi keret (a továbbiakban: az uniós költségvetés) legnagyobb beruházási eszköztárát jelentik, és továbbra is központi helyet foglalnak el az EU növekedési stratégiájában. Támogatják az uniós régiók területi, gazdasági és társadalmi kohézióját, beruháznak a humán fejlődésbe, és hozzájárulnak az EU elmúlt években tapasztalt válságokkal szembeni rezilienciájához és az azok utáni sikeres helyreállításhoz.

Az esb-alapok a következő alapokat foglalják magukban:

- az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA),
- az Európai Szociális Alap (ESZA),
- a Kohéziós Alap (KA),
- az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA),
- az Európai Tengerügyi és Halászati Alap (ETHA).

A jelentésből kiderül, hogy az esb-alapok hosszú távú tervezési és végrehajtási időszakokkal továbbra is stabil és kiszámítható keretet kínáltak a köz- és magánberuházások számára valamennyi uniós régióban.

A jelentés szerint folyamatos előrehaladás történt a végrehajtás terén, miközben a 2014–2020-as esb-alapok elköltésére egy év maradt. A dokumentum kiemeli különösen az eszközök keretében végrehajtott beruházások széles körét, valamint az emberekre, a vállalkozásokra és a regionális hatóságokra gyakorolt tényleges hatásukat. Rámutat továbbá a keret rugalmasságára, amely a Covid19-világjárvány, Oroszország Ukrajna elleni, provokáció nélkül indított agressziója és – a közelmúltban – az energiaválság megoldása érdekében képes volt az alkalmazkodásra.

Az európai strukturális és beruházási alapok mellett, hogy a hosszú távú versenyképességre és a szociális célokra összpontosítottak, az EU szolidaritását és összetartozását képviselték. Segítették a tagállamokat a menekültek ellátásában, a kis- és középvállalkozásoknak (kkv-k) és a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásoknak a támogatásában, valamint a nemzeti költségvetésekre nehezedő nyomás enyhítésében. A Covid19 és az energiaválság során mentőövet nyújtottak a kkv-k és a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások számára.

2022-ben az esb-alapokat 11 milliárd EUR-val egészítették ki a kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatás (REACT-EU) második részletéből. A többletforrásokat olyan beruházási projektek támogatására használták fel, amelyek

előmozdítják a válsághárítási képességeket, és hozzájárulnak a gazdaság zöld, digitális és reziliens helyreállításához, ideértve a munkahelyek fenntartásának támogatását, a csökkentett munkaidős foglalkoztatást és az önfoglalkoztatók támogatását.

Az Ukrajna elleni 2022-es teljes körű orosz invázióra válaszul, az EU határozottan kiállt Ukrajna mellett, és kiterjesztette az ukrán néppel vállalt szolidaritását. A teljes körű invázió következményeinek kezelése érdekében az EU egy sor eszközzel állapodott meg a legkiszolgáltatottabbak alapvető szükségleteinek kielégítése érdekében. Az EU késlekedés nélkül két eszközzel fejezte ki szolidaritását Ukrajnával: az Európában lévő menekültekre irányuló kohéziós fellépéssel (CARE – amely 2022 áprilisában került elfogadásra) és a területeknek nyújtott rugalmas támogatással (FAST-CARE – amelyet 2022 októberében fogadott el). Ezek további likviditást, rugalmasságot és egyszerűsítést biztosítottak a sürgős helyszíni szükségletek finanszírozásához.

A közelmúltban a 2022 decemberében elfogadott, a megfizethető energia támogatására irányuló eszköz (SAFE) tette lehetővé a kohéziós politikai alapok számára, hogy támogatást nyújtsanak a megnövekedett energiaköltségekkel szembeálló kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásoknak, munkavállalóknak és kkv-knak.

Jóllehet az EU továbbra is kész segítséget nyújtani a különféle válságokból való kilábaláshoz, az esb-alapok továbbra is támogatják az inkluzív növekedésre és munkahelyteremtésre irányuló beruházásokat, előmozdítják a humántőke fejlesztését és ösztönzik az uniós területi együttműködést. A tagállamok által 2023. szeptember végéig elköltött mintegy 630 milliárd EUR ⁽¹⁾ konkrét eredményei nyilvánvalóak:

- közel 5 millió vállalkozás részesült támogatásban projektek révén ⁽²⁾,
- 370 000 új munkahely jött létre, emellett a halászati és akvakultúra-ágazatban csaknem 48 000 munkahely maradt meg, és több mint 6 500 új munkahely jött létre,
- 6 000 MW ⁽³⁾ megújulóenergia-termelési többletkapacitás telepítésére került sor (körülbelül 2 400 szélturbinának felel meg),
- több mint 550 000 háztartás energiahatékonysága javult,
- 17 millió embert védtek meg az árvizektől és 15 millió embert az erdőtüzekről,
- több mint 63 millió ember számára javultak az egészségügyi szolgáltatások,
- 64,5 millió résztvevő részesült a foglalkoztatási lehetőségek javítását célzó intézkedésekből (ebből több mint 10,2 millióan szereztek képzést),
- 4,1 millió fogyatékossgal élő és valamivel több mint 9,1 millió, marginalizált csoportokhoz tartozó embernek, például migránsoknak, külföldi háttérűeknek és kisebbségekhez tartozóknak nyújtottak támogatást,

⁽¹⁾ Ez a számadat magában foglalja az uniós és nemzeti társfinanszírozást, és az 1303/2013/EU rendelet 112. cikkében előírtaknak megfelelően a tagállamok által 2023. október 31-ig bejelentett, a 2023. szeptember 30-i állapotokat tükröző adatokon alapulnak.

⁽²⁾ Az esb-alapok mindegyike a vállalkozások, különösen a mikro-, kis- és középvállalkozások támogatására irányul. A kiválasztott projektek az ERFA keretében 2 370 000 vállalkozást, az ESZA keretében 2 030 000 vállalkozást, az EMVA keretében pedig 543 000 vidéki vállalkozást fognak támogatni (vagy már támogattak) (211 000 fiatal gazdálkodó részesült támogatásban, és 332 000 mezőgazdasági üzemben került sor fizikai eszközökbe történő beruházásokra).

⁽³⁾ A kohéziós politika infrastruktúrával kapcsolatos mutatóinak (például energiatermelés vagy árvízvédelem) bejelentett értékei nem tartalmazzák az Interreg-adatokat, azok eltérő köre miatt.

- 2,8 millió projekt részesült támogatásban a mezőgazdasági ágazat és a vidéki vállalkozások fokozott versenyképességének elősegítése, valamint a vidéki térségekben a munkahelyteremtés és a munkahelyek megőrzése érdekében,
- 35 millió hektár mezőgazdasági terület, vagyis a mezőgazdasági hasznosítású területek 20 %-a került kiválasztásra területgazdálkodási támogatásra a biológiai sokféleség és az európai tájkép jobb megőrzése érdekében,
- több mint 150 000 mezőgazdasági üzem részesült támogatásban a minőségi agrár-élelmiszeripari termékek előállításához, valamint a helyi piacok és a rövid ellátási láncok is támogatásban részesültek.

Ez a jelentés az 1303/2013/EU rendelet ⁽⁴⁾ 53. cikkében előírtaknak megfelelően az esb-alapok végrehajtása terén a tízéves végrehajtási ciklus kilencedik évében elért előrehaladást mutatja be. Foglalkozik a pénzügyi végrehajtással, valamint a közös mutatókkal kapcsolatban 2022 végéig elért eredményekkel (amely év a legutolsó olyan teljes év, amelyre vonatkozóan teljes körű végrehajtási adatok állnak rendelkezésre). A jelentés továbbá a 2023. szeptember végi legfrissebb pénzügyi adatokat is ismerteti, amennyiben rendelkezésre állnak.

2. A VÉGREHAJTÁS ÁTTEKINTÉSE

2.1. Pénzügyi végrehajtás ⁽⁵⁾

Az öt esb-alap 546 milliárd EUR összegű uniós forrást bocsát rendelkezésre a 2014–2020-as programozási időszakban, így az uniós gazdaságba irányuló beruházások teljes összege 741 milliárd EUR-ra emelkedik a nemzeti társfinanszírozás figyelembevételével. A projektek kedvezményezettjeinél felmerült költségek 2023 végéig támogathatók az esb-alapokból folyósított társfinanszírozással ⁽⁶⁾.

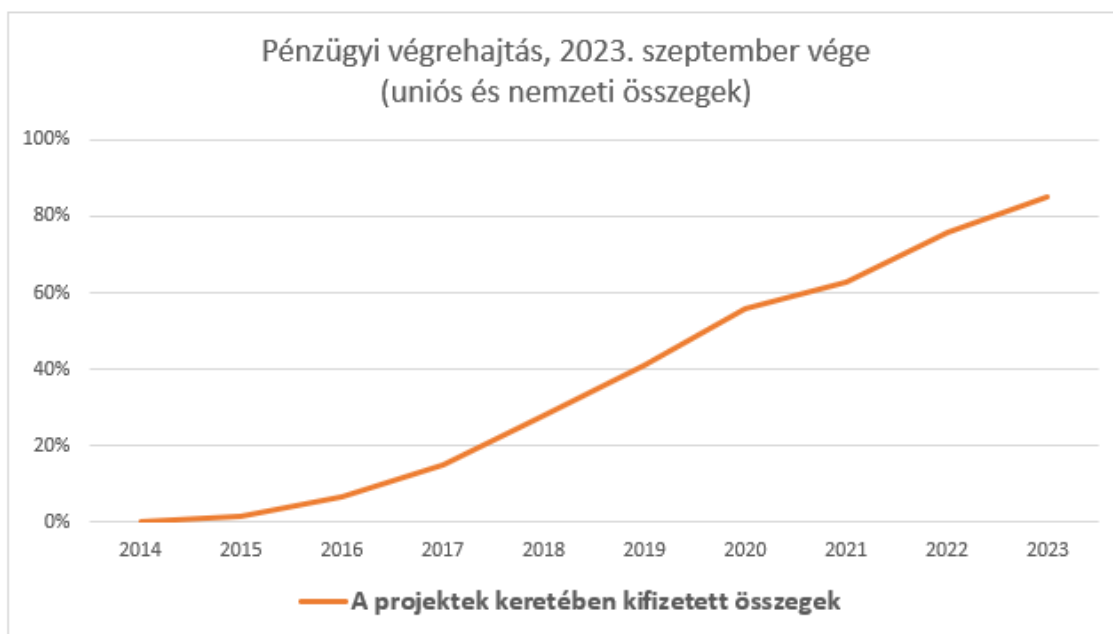
Az alábbi ábra a projektkiadásoknak a teljes tervezett összeghez viszonyított alakulását mutatja a végrehajtási ciklusban. Ezek az összegek továbbra is a célkitűzések iránti elkötelezettség szintjét jelzik, mivel a tagállamok kérhetik a tervezett összegek kiigazítását. Egyes tagállamok éves jelentései például az egyes projektek végrehajtásával vagy a felvevőképességgel összefüggő kihívásokról tesznek említést, amelyek a végrehajtási időszak vége előtt kiigazításokhoz vezethetnek. 2022 végéig a projektek a teljes tervezett összeg 76 %-át költötték el. A 2023. szeptember végén rendelkezésre álló legfrissebb pénzügyi adatok szerint a projektek a teljes tervezett beruházás 85 %-át költötték el.

⁽⁴⁾ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS [1303/2013/EU RENDELETE](#) (2013. december 17.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról; HL L 347., 2013.12.20., 320. o.

⁽⁵⁾ A pénzügyi végrehajtás esb-alapok és tagállamok szerint lebontott részleteit a mellékletek tartalmazzák.

⁽⁶⁾ Az EMVA esetében a költségek 2025 végéig támogathatók.

1. ábra Pénzügyi végrehajtás

Ami a Bizottság által teljesített kifizetéseket illeti, 2022 végéig 412 milliárd EUR került kifizetésre a tagállamoknak (a teljes időszak alatti uniós források 75 %-a). 2023. szeptember végére ez 460 milliárd EUR-ra nőtt, ami a tervezett uniós összegek 84 %-ára növelte a kifizetéseket. Részletesebben megvizsgálva az ERFA, a KA és az ESZA felhasználási arányát, az szinte azonos a 2015. szeptember végén, a 2007–2013-as programozási időszak utolsó támogathatósági évében tapasztalttal. A korábbi programozási időszakok tapasztalatai arra utalnak, hogy a kiadási arány a programok lezárásáig tovább gyorsul ⁽⁷⁾.

Ugyanakkor 2022-ben 66,75 millió EUR-t vontak vissza ⁽⁸⁾. A Bizottság folyamatosan nyomon követi az alacsonyabban teljesítő programokat, hogy támogassa őket az intézkedéseik jobb végrehajtásában.

Végezetül fontos megjegyezni, hogy az e jelentésben bemutatott összesített kép tagállami szinten jelentős eltéréseket takar. A pénzügyi végrehajtás tagállamok szerint lebontott részleteit a mellékletek tartalmazzák.

2.2. A Covid19-világjárvánnyal kapcsolatos válaszintézkedések

A Covid19-világjárványra válaszul az EU az eddigi legnagyobb helyreállítási csomagot fogadta el avégett, hogy reziliensebben lábáljon ki a válságból, és hogy támogassa Európa digitális és zöld átállását, ideértve a kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatást (REACT-EU), valamint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt, amely a Next Generation EU legnagyobb finanszírozási eleme. 2022-ben rendelkezésre bocsátották a REACT-EU második, 11 milliárd EUR összegű részletét. 2022 végéig az ERFA-n és az ESZA-n keresztül a teljes, 50,6 milliárd EUR összeg

⁽⁷⁾ A nemzeti közigazgatási szervek általában a pénzügyi év vége felé nyújtanak be visszatérítési kérelmeket a Bizottsághoz.

⁽⁸⁾ Ez a számadat az ERFA és a KA esetében 49,4 millió EUR, az EMVA esetében 15,7 millió EUR, az ETHA tekintetében pedig 1,65 millió EUR összegű visszavonást foglal magában. 2022-ben az ESZA esetében nem történt visszavonás.

programozására sor került. 2023. szeptember végéig 26,2 milliárd EUR-t fizettek ki a programokon keresztül.

Egészségügyi intézmények, kutatók, vállalkozástulajdonosok, alkalmazottak és kiszolgáltatók helyzetben lévő személyek részesültek finanszírozásban, amely 3,7 milliárd darab egyéni védőeszköz és mintegy 12 500 lélegeztetőgép beszerzését, valamint több mint 920 000 vállalkozás támogatását tette lehetővé ⁽⁹⁾.

2023. szeptemberig 8,7 milliárd EUR-t különítettek el zöld beruházásokra a REACT-EU keretében (ebből 6,6 milliárd EUR-t éghajlat-politikai intézkedésekre), 3,1 milliárd EUR-t pedig a digitális gazdaságra; 8,7 milliárd EUR-t különítettek el a vállalkozásokra és a vállalkozások támogatására; 8,8 milliárd EUR-t az egészségügyi ágazatra és 12,7 milliárd EUR-t a munkaerőpiaci intézkedésekre.

A kohéziós politikán belül a REACT-EU keretében az ESZA az elsődleges forrása a szociális szolgáltatások támogatásának, a foglalkoztatás megtartásának és a kiszolgáltató csoportok támogatásának, összhangban a szociális jogok európai pillérére vonatkozó cselekvési tervvel. Ez a csökkentett munkaidős foglalkoztatás támogatása, az egészségügyi dolgozók kiegészítő bérezése, informatikai felszerelések, védőeszközök és a kiszolgáltató csoportoknak biztosított szolgáltatások előmozdítása révén valósult meg.

Az ETHA szükséghelyzeti támogatást vezetett be a halászati tevékenységek ideiglenes szüneteltetése, valamint a termelésnek és a feldolgozásnak a Covid19-pandémia összefüggésben történő felfüggesztése vagy csökkentése miatti veszteségek kompenzálására. Az ETHA pénzügyi keretösszegeből 210 millió EUR-t különítettek el a Covid19-világjárvány hatásának enyhítésére, amelynek több mint a felét (59 %) a halászati tevékenységek ideiglenes szüneteltetése hatásának az enyhítésére allokálták.

Példák a Covid19-válság elhárításához hozzájáruló, esb-alapok által finanszírozott projektekre

Olaszországban és Spanyolországban a Covid19-vírus elleni oltási kampány nagy részét a REACT-EU-ból társfinanszírozták. Több mint 2,5 milliárd EUR-t használtak fel a két ország teljes lakosságának védelméhez szükséges oltóanyagadagok biztosítására.

A franciaországi Montpellier városában végrehajtott „Digitális terv” projekt révén a REACT-EU hozzájárult a digitális berendezések helyi iskolákban fennálló, a Covid19-világjárvány során feltárt hiányának kezeléséhez. A REACT-EU-ból nyújtott 3,5 millió EUR összegű támogatás lehetővé tette, hogy minden tanárt ellássanak lappal, és minden osztály rendelkezzen videóprojektorokkal a pedagógiai folytonosság biztosítása, valamint a tanítási és tanulási módszerek korszerűsítése érdekében. Ez elő fogja segíteni a digitális ismeretek és készségek fejlesztését, az iskolai kudarc csökkentését és új egészségügyi válság esetén a pedagógiai folytonosság biztosítását.

Finnországban az [EMVA által finanszírozott KoroKausi projekt](#) segítette a mezőgazdasági termelőket abban, hogy leküzdjék az idénymunkások Covid19-világjárvány által okozott súlyos hiányát, amely számos gazdaságot csődbe sodort. A projekt majdnem minden olyan gazdaság számára segített alkalmazottakat találni, amely segítséget kért a szolgáltatótól. Kommunikációs kampányokat folytattak, továbbá online hálózatépítési platformot hoztak létre, amelynek mintegy 7 000 regisztrált felhasználója volt, és a betöltetlen mezőgazdasági munkahelyek száma 2 100 körül tetőzött. Az EMVA több más tagállamban finanszírozott hasonló projekteket a Covid19-világjárványra válaszul.

⁽⁹⁾ Ez az információ a kohéziós nyílt hozzáférésű adatok platformján a [Covid19-eredménytáblán](#) érhető el.

3. VÉGREHAJTÁS A LEGFONTOSABB TÉMÁK SZERINT

A következő szakaszok fő szakpolitikai területenként és témánként tekintik át az esb-alapok eredményeit a tagállamok által 2022 végén bejelentettek szerint.

3.1. Intelligens növekedés

Az esb-alapoknak a kutatás és az innováció előmozdítására való felhasználása kulcsfontosságú ahhoz, hogy a tagállamok és a régiók megteremthessék a tényleges gazdasági növekedéshez szükséges feltételeket. Az innováció intelligens szakosodási stratégiák révén történő támogatása kulcsfontosságú a Bizottság számos prioritása (különösen az európai zöld megállapodás; az emberközpontú gazdaság; valamint Európa digitális korra való felkészítése) szempontjából.

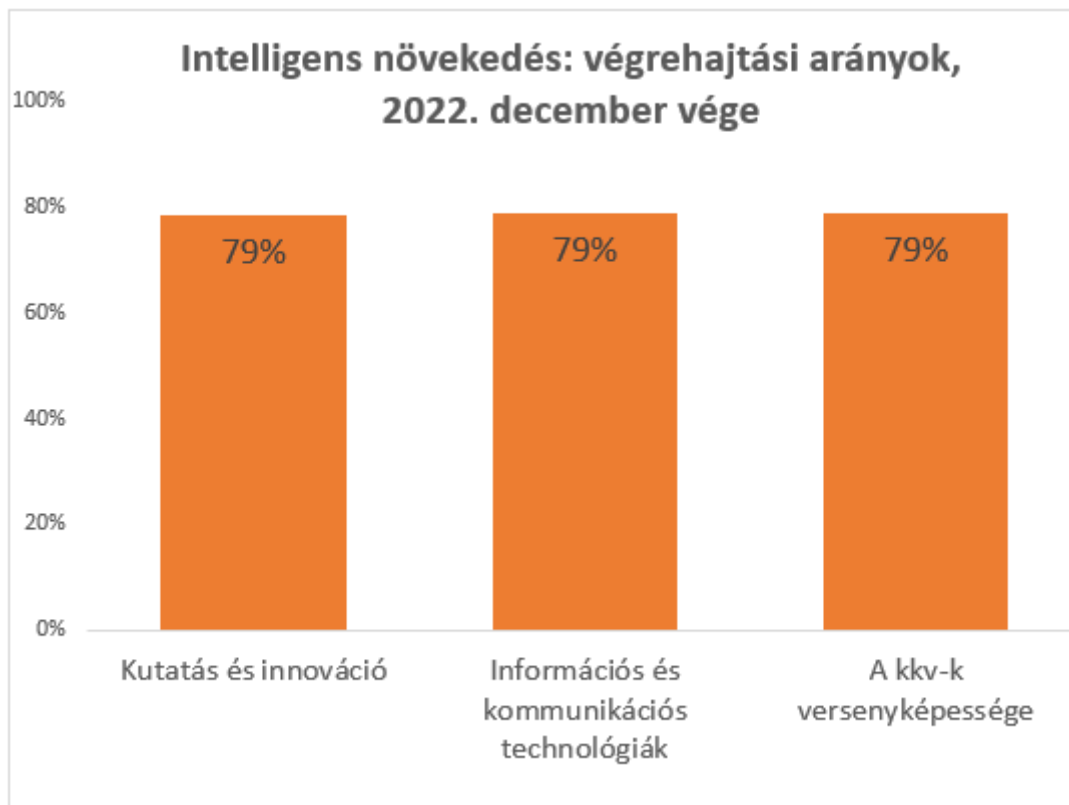
2022 végéig a következő eredményeket könyvelték el:

- mintegy 5 millió kkv részesült támogatásban, ami 25 %-os növekedést jelent a 2021 végéig támogatásban részesült 4 millió vállalkozáshoz képest,
- több mint 75 000 vállalkozás működött együtt kutatóintézetekkel,
- mintegy 37 000 vállalkozás vezetett be új termékeket a piacra, ami meghaladta a programok által célként kitűzött 32 000 vállalkozást,
- az ERFA által finanszírozott projekteknek köszönhetően már több mint 7,8 millió háztartás élvezheti a jobb szélessávú hozzáférés előnyeit. 2023 végére várhatóan mintegy 12 millió háztartás fogja a jobb széles sávú hozzáférés előnyeit élvezni,
- a vidéki térségekben több mint 1 900 beruházási művelet részesült az infokommunikációs technológiák hozzáférhetőségének, használatának és minőségének javítását célzó, összesen több mint 1,1 milliárd EUR összegű EMVA-támogatásban. A vidéki térségekben több mint 5,1 millió ember jutott jobb informatikai infrastruktúrához vagy szolgáltatásokhoz.

Az intelligens növekedésbe irányuló beruházások a teljes esb-finanszírozás mintegy 28 %-át teszik ki. 211 milliárd EUR-t különítettek el az intelligens növekedésről szóló fejezet részét képező alábbi három témára: **kutatás és innováció** (74 milliárd EUR), **információs és kommunikációs technológia** (19 milliárd EUR) és **kkv-k versenyképessége** (118 milliárd EUR) ⁽¹⁰⁾.

2022 végére 166 milliárd EUR (vagyis az e fejezetre vonatkozó előirányzat 79 %-a) már kifizetésre került a projektek kedvezményezettjei számára. Ez az előző évhez képest 16 százalékpontos növekedést jelent. Az alábbi ábra a három téma mindegyikére vonatkozóan részletesebb bontást ad a végrehajtási arányról.

⁽¹⁰⁾ A fő szakpolitikai területekre vonatkozó összesített összegek meghaladják az 1.1. mellékletben szereplő tematikus célkitűzések szerinti konkrét összegeket. Ez a „több tématerületet felölelő célkitűzések” alatt bejelentett beruházások újraelosztásának tudható be.

2. ábra Az intelligens növekedés végrehajtási arányai

Nincsenek jelentős különbségek a különböző témák között a pénzügyi előrehaladásban. A kutatási és innovációs tevékenységekbe történő beruházások esetében a teljes tervezett összeg 79 %-át költötték már el. Ez az arány hasonló az információs és kommunikációs technológiák témájánál elért arányhoz, ahol a teljes összeg 79 %-át költötték el.

Az esb-alapok azt is lehetővé teszik a vállalkozások számára, hogy növekedjenek, termelékenyebbé és versenyképesebbé váljanak, valamint, hogy innovatív megoldásokat vezessenek be. A tervek szerint összesen 118 milliárd EUR (a teljes költségvetés 16 %-a) az európai kkv-k versenyképességének javítására irányul, ami a költségvetés legnagyobb egyedi célkitűzése. 2022 végéig a tervezett összeg 79 %-át költötték már el.

Példák az intelligens növekedéshez hozzájáruló, esb-alapok által finanszírozott projektekre

Az olasz regionális ERFA-Szicília program 7,5 millió EUR-val járult hozzá az [Istituto mediterraneo per i trapianti e terapie ad alta specializzazione](#) (ISMETT, azaz a transzplantációra és a fejlett specializálódott terápiákra szakosodott földközi-tengeri intézet) kutatási infrastruktúrájának támogatásához. Az ISMETT a teljes földközi-tengeri térség transzplantációs kiválósági központja és referenciakórháza olyan fontos kutatási projektekben vesz részt, amelyek célja, hogy a betegek számára a legfejlettebb terápiákat biztosítsák a létfontosságú szervek végső stádiumos elégtelensége esetén.

A [Bæredygtig Bundlinje 2.0](#) (Sustainable Bottom Line 2.0, azaz fenntartható alap 2.0) projekt 1,8 millió EUR-ban részesült az ERFA-ból, hogy segítse a Dánia fővárosi régiójában működő kkv-kat a zöld és körforgásos vállalkozásfejlesztésben. Közel 100 vállalkozás kapott értékelést a körforgásos potenciálról, és mintegy 80 vállalkozás dolgozott ki zöld és körforgásos üzleti modelleket, amelyek energia- és erőforrás-hatékonysághoz, jobb versenyképességhez és nagyobb növekedési potenciálhoz vezettek. Ez az üvegházhatást okozó gázok (ÜHG) kibocsátásában közel 7 000 tonnás csökkenéshez, valamint az energiafogyasztásban körülbelül 100 000 gigajoule-nyi (GJ) és az anyagfelhasználásban mintegy 2 000 tonnás csökkenéshez vezetett.

Az ERFA mintegy 4 millió EUR-t ruházott be egy [gyakorlati képzési központ](#) kialakítására a litvániai Kaunasi Műszaki Szakképzési Központban. A projekt keretében korszerűsítették a helyiségeket, korszerű környezetet teremtettek a repülőgépjavító szakemberek képzéséhez, és speciális oktatóberendezéseket szereztek be. A projekt létrehozta a légi járművek javításának és a hibrid járművek javításának az első gyakorlati képzési bázisát Litvániában.

Az ERFA támogatást nyújtott a ciprusi Nicosiában található [CYENS kiválósági központnak](#). A központ a tudományos kutatás és az ipari innováció integrátora, amelynek célja a fenntartható tudományos, technológiai és gazdasági növekedés előmozdítása. Megkönnyíti a kutatási eredmények kiaknázását, és támogatja az innovatív induló vállalkozásokat olyan területeken, mint az interaktív média, az intelligens rendszerek, a kialakulóban lévő technológiák (pl. mesterséges intelligencia és 5G), valamint a művészet és a technológia. A központ olyan intézkedéseket támogat, amelyek mind a görög, mind a ciprusi törökök javát szolgálják.

Az ETHA támogatta a hollandiai Wageningeni Egyetem és Kutatóközpontot a „[teljesen dokumentált halászat](#)” végrehajtását szolgáló digitális eszköz kifejlesztésében. Az eszköz mesterséges intelligenciát használ az egyes halak fajainak és méretének automatikus felismerésére, ezáltal megkönnyíti a halak kezelését és a fogásoknak a hajók fedélzetén történő rögzítését, valamint értékes adatokat szolgáltat a halászati gazdálkodás számára.

Az eszköz nemcsak maga az ágazat, hanem a fogyasztók és a nem kormányzati szervezetek számára is növeli az átláthatóságot. Az eszköz a halászati gazdálkodást is megkönnyítheti valamennyi partner számára.

A „[North Sweden Cleantech](#) – a jövő éghajlattudatos innovációs platformja” projekt a tiszta technológia, a zöld technológia és a fenntartható megoldások területén tevékenykedő vállalatokat támogatta. Az ERFA 1 millió EUR-val járult hozzá a kkv-k innovációs kapacitásának megerősítéséhez. A platform vállalkozásfejlesztési támogatást nyújt és hálózatépítési fórumként szolgál több mint 100 észak-svédországi vállalat számára.

Portugáliában a Lisszabon 2020 program 7,7 millió EUR finanszírozást nyújtott az [Instituto de Biologia Experimental e Tecnológica \(IBET\) intézet](#) (azaz a Kísérleti és Technológiai Biológiai Intézet) részére egy laboratóriumi terekkel, valamint analitikai és biológiai termelési platformokkal rendelkező épület építése céljára. Ennek eredményeként az új épületben a műszaki és tudományos

fejlődés új ciklusa vette kezdetét, nevezetesen a biogyógyszeriparral kialakított partnerségek révén (különösen az oltóanyagok, valamint a gén- és sejterápia területén). Az épület előrelépést jelent az energiahatékonyság szempontjából: árnyékoló rendszerekkel, energia-visszanyerő légkezelő egységekkel, központosított műszaki irányítási rendszerrel és intelligens világítással van ellátva. A teljesen üzemképes épület az átadása után, 2025-ig egy 25 technikusból álló csapatnak fog helyet adni.

Írországban az EMVA támogatta a (délkelet-írországi) Piltown és Fiddown falvakat – amelyek nem szerepeltek a széles sávra vonatkozó nemzeti tervben – saját közösségi tulajdonú széles sávú hálózatuk kiépítésében. A [Broadband 4 Our Community projekt](#) (Széles sáv közösségünknek projekt) a szociális és pénzügyi innováció modelljévé vált, és képes volt arra, hogy elnyerje a helyi vállalkozások társfinanszírozását „a fogyasztóig vezetett üvegszál hálózati technológián” alapuló hálózat kiépítéséhez szükséges infrastruktúra telepítésének támogatásához és előmozdításához. A projekt Piltownban és Fiddownban 750 háztartásnak és vállalkozásnak biztosított nagy sebességű internetet.

3.2. Fenntartható növekedés

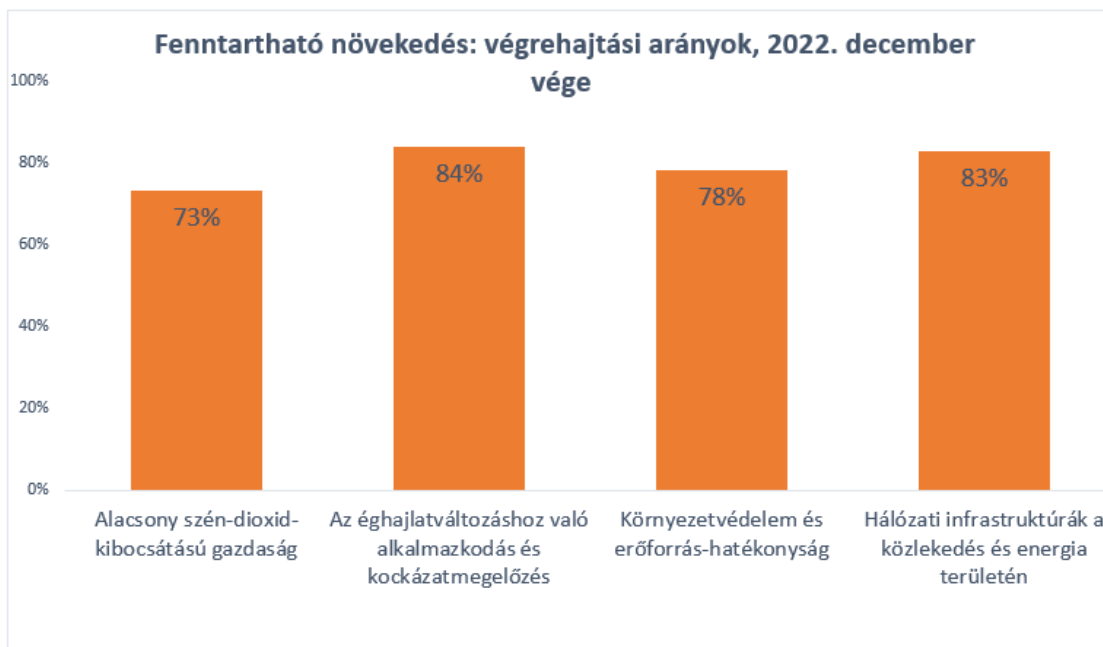
Az esb-alapok támogatják a klímasemleges, tiszta és körforgásos gazdaságra irányuló beruházásokat, valamint a környezetbe és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásba történő beruházásokat. Ezáltal jelentősen hozzájárulnak az európai zöld megállapodásban foglalt célok megvalósulásához.

2022 végéig a következő konkrét eredmények születtek:

- 6 000 MW megújulóenergia-termelési kapacitás kiépítése már megtörtént (a cél 8 700 MW),
- több mint 550 000 háztartás részesült jobb energiahatékonysági feltételek előnyeiből (a cél 620 000 háztartás),

- évente 3,5 terawattóra energiafogyasztást takarítottak meg a középületekben (a célzott csökkenés 6,5 terawattóra),
- az árvízvédelmi intézkedések közel 20 millió ember sebezhetőségét csökkentik, ebből 17 millió embert a támogatott beruházások miatt már kevésbé fenyeget árvíz kockázat,
- az előrelépés folytatódott a mezőgazdasági és erdőterületek jobb kezelése révén az ökoszisztémák, többek között a biológiai sokféleség, a víz és a talaj helyreállítása, megőrzése és javítása, a szénmegkötés és -megőrzés, valamint a mezőgazdaságban az üvegházhatást okozó gázok és az ammónia kibocsátásának csökkentése tekintetében. 2022 végén az EU már túl is lépte a 2025-ös célkitűzéseit ezeken a területeken,
- 1,8 milliárd EUR-t (azaz a halászati és akvakultúra-ágazatnak lekötött teljes ETHA-támogatás közel 34 %-át) különítették el a környezet (például a Natura 2000 területek védelme révén történő) megőrzésére és védelmére, valamint az erőforrás-hatékonyság előmozdítására és a hulladék mennyiségének csökkentésére.

A fenntartható növekedésbe irányuló beruházások a teljes esb-finanszírozás mintegy 37 %-át teszik ki. 273 milliárd EUR-t terveznek fordítani a fenntartható növekedésről szóló fejezet négy témájára. Ezek a következő területen történő beruházásokra terjednek ki: **alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság** (55 milliárd EUR), **az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra és kockázatmegelőzésre** irányuló intézkedések (51 milliárd EUR), **környezetvédelem és erőforrás-hatékonyság** (90 milliárd EUR) és **a közlekedési és energetikai hálózati infrastruktúrák** támogatása (77 milliárd EUR).

2022 végére a kiadások 217 milliárd EUR-t tettek ki (az e fejezetre tervezett teljes összeg 80 %-a). Az alábbi ábra a négy téma mindegyikére vonatkozóan részletesebb bontást ad a végrehajtási arányról.

3. ábra A fenntartható növekedés végrehajtási arányai

Jelentős különbségek vannak a különböző témák között az elért pénzügyi előrehaladásban. A leggyorsabb előrehaladás az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és kockázatmegelőzés téma területén figyelhető meg (2022 végéig a teljes költségvetés 84 %-át már elköltötték). A közlekedési és energetikai hálózati infrastruktúrákba történő beruházások gyorsulása folytatódott (a teljes tervezett összeg 83 %-át már elköltötték). A kiadást illetően a környezetvédelem és erőforrás-hatékonyság a következő (a teljes költségvetés 78 %-át már elköltötték, ami valamivel elmarad a fenntartható növekedési cél átlagától). A legkevésbé teljesítő téma az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság (a teljes költségvetésnek csupán a 73 %-át költötték már el).

Az esb-alapok jelentették a tiszta energiához nyújtott fő uniós közfinanszírozási támogatást. Az energiahatékonyságot az épületek felújítása, a megújuló energiaforrások és az energiahálózatok fejlesztése révén finanszírozták. Ennek köszönhetően több tagállam számára lehetővé vált, hogy nagyszabású lakóépület-felújítási programokat indítson, így mostanra több ezer háztartás élvezheti az alacsonyabb energiaszámlák és a fokozott kényelem előnyeit. A kvv-k is részesültek támogatásban energiahatékonyságuk javítása, energiaköltségeik csökkentése és versenyképességük javítása érdekében.

Jelentős támogatást nyújtottak továbbá a megújuló energiaforrásokba történő beruházások fellendítéséhez (például kék energia, valamint a nap- és szélenergia energiaközösségekben és kis méretű létesítményeknél történő telepítése). Ez hozzájárult az energiabiztonsághoz, és új munkahelyeket és vállalkozásokat hozott létre az EU megújulóenergia-ágazatában. Az esb-alapokat kulcsfontosságú villamosenergia- és gázinfrastruktúrákba fektették be, amelyek most döntő szerepet játszanak a működő belső energiapiac biztosításában.

Az éghajlat-politikai intézkedések támogatásának nyomon követése

Az EU a 2014–2020-as időszakra szóló uniós költségvetés legalább 20 %-ának megfelelő általános éghajlat-politikai kiadási célt tűzött ki. Az esb-alapok összes költségvetésük 26 %-át fordítják éghajlat-politikai célkitűzésekre. Az e célkitűzésekhez hozzájáruló beruházások körébe többek között a karbonszegény gazdaságba, a körforgásos gazdaságba, a kockázatmegelőzésbe, a környezetvédelembe, a tiszta városi mobilitásba, valamint a kutatási és innovációs tevékenységekbe történő beruházások tartoznak.

2022 végéig az ERFA keretében a projektek 25,3 milliárd EUR-t költöttek már el. Az EMVA keretében az intézkedések széles köre részesült társfinanszírozásban, az éghajlat-politikai fellépésekhez kapcsolódó teljes EMVA-előirányzat 58 %-ának megfelelő összegben (78,7 milliárd EUR).

Néhány tagállam azonban a programok (többek között az éghajlat-politikai célkitűzések eléréséhez hozzájáruló projektek) végrehajtásával kapcsolatos kihívásokról számol be. A Bizottság folyamatosan nyomon követi az alacsonyabban teljesítő programokat, hogy segítse őket az intézkedéseik jobb végrehajtásában. A 3. melléklet részletezi az egyéb alapok éghajlat-politikai célokkal kapcsolatos előirányzatait és kiadásait ⁽¹¹⁾.

⁽¹¹⁾ A kohéziós politika éghajlat-politikai fellépéseinek nyomon követéséről a kohéziós nyílt hozzáférésű adatok portál [éghajlat-nyomonkövetési eszközében](#) tájékozódhat.

Példák a fenntartható növekedéshez hozzájáruló, esb-alapok által finanszírozott projektekre

Csehországban az egyik legnagyobb kohéziós politikai beruházás a [dél-morvaországi vasúthálózat felújítása](#) volt. E vonal felújítása 37 új elektromos meghajtású (villamos)vonat beszerzését is magában foglalta. A beruházás hozzá fog járulni a forgalom zsúfoltságának csökkentéséhez a csúcsidőszakokban a forgalmas dél-morvaországi vasúton, amely évente mintegy 22 millió utast szállít. Ez a projekt 223 millió EUR kohéziós politikai finanszírozásban részesült (a projekt teljes költségvetése

265 millió EUR volt).

Az ausztriai Karintiában REACT-EU alapok támogatták a [LOCA2Transformation](#) elnevezésű projektet. A projekt célja az volt, hogy felhívja az Alsó-Karintia energiaigényes hagyományos ágazataiban működő vállalatok figyelmét a klímasemlegesség kérdésre, és segítse őket abban, hogy hozzájáruljanak az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek eléréséhez. Az Alpen-Adria-Universität egyetem és a Joanneum Research kutatóközpont kutatói felmérést végeztek a vállalkozások körében, műhelytalálkozókat szerveztek, és [kézikönyvet](#) készítettek a vállalkozások számára arról, hogy miként alakíthatják át üzleti modelljeiket a zöld megállapodás célkitűzéseinek elérése érdekében.

A Franciaországhoz tartozó Réunion szigete [fotovoltaikus utalványok](#) rendszerét hozta létre annak érdekében, hogy lehetővé tegye fotovoltaikus napenergia-berendezések telepítését az állami villamosenergia-elosztó rendszerhez csatlakoztatott magánháztartásokban. Az ERFA 5,7 millió EUR-val járult hozzá e projekt végrehajtásához (a projekt teljes költségvetésének közel 85 %-a). A projekt segít csökkenteni a szénlábnyomot és kidolgozni a zöld villamosenergia-termelés helyi modelljét, továbbá kielégíti az egyének igényeit, és arra ösztönzi őket, hogy vállaljanak

aktív szerepet Réunion energetikai átalakulásában.

A Kohéziós Alapon keresztül Bulgária 42 millió EUR-t fektetett be egy létfontosságú projektbe, amely 29 modern villamos beszerzésével javítja a városi közlekedést és a levegő minőségét Szófiában. Ez a korszerűsítés nemcsak a kibocsátásokat, hanem a karbantartási és villamosenergia-költségeket is csökkentette, miközben növelte a működési hatékonyságot. Szófiában a tisztább levegő és a fenntartható városi közlekedés felé vezető

úton jelentős lépést jelent, hogy a projekttel előmozdítják a villamosok használatát a magánautók helyett.

Szlovéniában a Kohéziós Alap az ingázók kényelmét javító jobb vonatokba ruházott be a Maribor–Šentilj vasútvonal korszerűsítéséhez nyújtott 101 millió EUR összeggel. Szlovénia második legnagyobb városa és az osztrák határ között naponta 84 vonat közlekedik (67 helyett); a vonalon 18 km új vágány, 12 km zajárnyékoló fal és korszerűsített, P+R-létesítménnyel ellátott állomások létesültek.

Az ETHA pénzügyi támogatást nyújtott a spanyolországi Vigo kikötőjében megvalósított [PuertAIMar](#) projekthez. A kikötő ambiciózus kék növekedési stratégiát követ, amely a kikötő területén belül található tengeri ökoszisztémák helyreállítására és a nyilvánosság tengeri biológiai

sokféleséggel kapcsolatos tudatosságának növelése érdekében történő bevonására irányuló célkitűzést foglal magában. A PuertAIMar projekt keretében innovatív biomimetikus anyagokat teszteltek a kikötőben, és azok sikeresen növelték a helyi tengeri gerinctelen állatvilág jelenlétét, ami végső soron nagyobb fajokat vonz, és hozzájárul az egészséges ökoszisztémák helyreállításához.

Máltán a Kohéziós Alap egy többféle anyaggal foglalkozó hulladékhasznosító létesítmény létrehozását támogatta Ħal Far ipari területen. A célkitűzés a hulladékgazdálkodási kapacitás javítása a hasznosítható anyagoknak a maradék lerakása előtti elkülönítésével, a hulladéklerakókban található hulladék mennyiségének csökkentésével és az újrahasználat maximalizálásával. A

létesítmény fát, textíliát, elektromos hulladékot és elektronikus berendezéseket fog gyűjteni. A hulladék mennyisége a kezdeti években várhatóan mintegy 14 000 tonnát fog kitenni, 2029-re pedig közel 20 000 tonnára emelkedik. Ennek köszönhetően értékes földterületeket őriznek meg a szigeten és megvédik a környezetet.

A REACT-EU által finanszírozott „[E-BUS RGTR](#)” projekt új elektromos buszokkal szerelte fel a regionális buszhálózatot Luxemburgban. Ez a 35 millió EUR összegű projekt hozzájárul a kohéziós politika azon célkitűzéséhez, hogy csökkentse a belső égésű motorral felszerelt járművek szén-dioxid-kibocsátását. Kísérleti projektről van szó, és folytatódik az elektromos buszvonalak telepítése azzal a céllal, hogy 2030-ra a luxemburgi buszhálózaton nulla legyen a kibocsátás.

2023-ban a Magyarország déli részén található Szeged városában az EU legnagyobb geotermikus fűtési rendszerét avatták fel. Az EU 23 millió EUR-val járult hozzá a projekthez avégett, hogy a térségben több mint 28 000 háztartásnak és 400-nál is több középületnek lehessen tiszta, megújuló és megfizethető energiát biztosítani. Ennek köszönhetően mérséklődni fognak az

energiaköltségek és 60 %-kal csökkenni fog a város üvegházhatásúgáz-kibocsátása. Az EU lakosságának több mint 25 %-a olyan területeken él, ahol elegendő geotermikus erőforrás áll rendelkezésre, ami azt jelenti, hogy sok más uniós régió is felhasználhatja a megújuló energiát arra, hogy eltávolodjon az orosz gáztól való függőségtől.

Észtországban az EMVA egy vidéki induló vállalkozást támogatott egy olyan innovatív csomagolóanyag kifejlesztésében, amely a műanyag buborékcsomagolást hulladékgyapjúval helyettesíti. A [Woola projekt](#) hozzájárul a hulladék csökkentéséhez – mivel a mezőgazdasági termelők általában az

általuk évente előállított gyapjú akár 90 %-át is eltemetik vagy elégetik –, továbbá a hulladékgyapot újrahasznosítására szolgáló gyakorlati rendszer kialakításához. A gyapjúalapú csomagolóanyagok ezenkívül többször is fenntartható módon újrafelhasználhatók, ezért a fogyasztók számára visszaváltási rendszert vezettek be. A projekt új foglalkoztatási lehetőségek létrejöttét is támogatja.

Görögország és Olaszország erdőiben és vidéki területein az erdőtüzek megelőzése és az ellenük való küzdelem az egyik legnagyobb kihívás a helyi tűzoltók számára. A kamerák, szenzorok és időjárás állomások hálózatának köszönhetően most már lehetőség van az erdőtüzek korai észlelésére az olaszországi Puglia és a görögországi Epirusz régióban. Számítógépes modellek segítenek előre jelezni a tüzek terjedését, biztosítva, hogy a hatóságok gyorsan és hatékonyan tudjanak reagálni. Az

ERFA által finanszírozott [OFIDIA2-projekt](#) segít megóvni a Földközi-tenger térségében a meleg és száraz nyári hónapokban egyre növekvő számú erdőtüzek által fenyegetett ingatlanokat és életket menthet. A vezérlőtermekhez csatlakoztatott, nagy felbontású kamerákból, érzékelőkből és időjárás-állomásokból álló hálózat Pugliában 100 hektárnyi erdőterületet felügyel. A görögországi Epiruszban kamerák, drónok és két terepjáró jármű több mint 15 000 km² erdőt felügyelnek.

Lengyelországban a leghosszabb uniós finanszírozású víz alatti alagút nyílt meg. A [Świna alagút](#) Uznam és Wolin szigetét, valamint Świnoujście városközpontját köti össze az ország többi részével. Gördülékeny közlekedést tesz lehetővé a helyiek és a látogatók számára, és katalizátorként szolgál a régió gazdasági fejlődéséhez. Świnoujście egyben Lengyelország

egyik legfontosabb turisztikai célpontja, amely évente mintegy 2,5 millió látogatót vonz, akik most már az új alagút előnyeit is élvezik. A projekt 162,3 millió EUR finanszírozásban részesült a kohéziós politika keretében (a projekt teljes költségvetése 191,5 millió EUR volt).

Idén megnyílt a kohéziós politika által finanszírozott egyik legnagyobb projekt, a romániai brăilai függőhíd. A híd a fekete-tengeri kikötőket és a Duna-deltát köti össze az ország többi részével és a tágabb transzeurópai közlekedési hálózattal. A kohéziós politikai alapok 363 millió EUR-val járultak hozzá ehhez a projekthez. A négysávos híd két

kilométer hosszú és 38 méter magasan ível a folyó felett. Ez a híd a legnagyobb függőhíd Romániában, valamint a legnagyobb a Dunát átívelő hidak közül, és egyben az EU harmadik legnagyobb függőhídja is. Várhatóan körülbelül 50 perccel csökkenti az utazási időt, és naponta mintegy 11 400 jármű fogja használni.

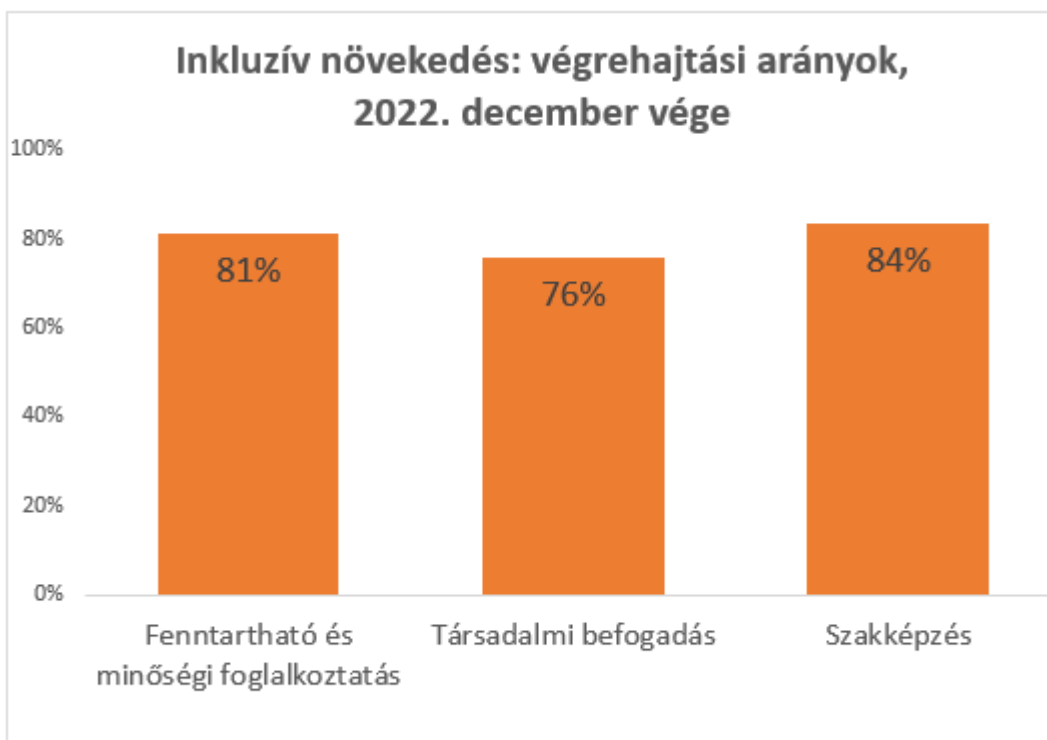
Jelentős ERFA-támogatás tette lehetővé, hogy a horvátországi Pelješac híd 2022 júliusában befejeződjön. A híd több mint 2,4 km hosszú, és közvetlen közúti összeköttetést biztosít Horvátország szárazföldi része és Dél-Dalmácia között. Jelentősen csökkenti az utazási időt (az utazást 59 percről 22 percre csökkenti), és Dél-Dalmáciát is hozzáférhetőbbé teszi.

3.3. Inkluzív növekedés

Az EU továbbra is folytatja a szociális menetrendjének megvalósítását, különösen a szociális jogok európai pillérének elfogadása óta. Ebben az összefüggésben az esb-alapok támogatták a strukturális reformokat – ideértve a közszolgáltatások korszerűsítését; a fiatalok foglalkoztatásának ösztönzését; a szegénység és az egyenlőtlenségek csökkentését; valamint a nemek közötti egyenlőtlenség, a hajléktalanság és a lakhatásból való kirekesztettség kezelését.

2022 végére a foglalkoztatási lehetőségek javítását célzó projektek a következőket érték el:

- az ESZA és az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés (IFK) forrásaiból 64,5 millió résztvevőt támogattak, köztük 22,2 millió munkanélkülit és 24,9 millió inaktív résztvevőt,
- a támogatottak közül 1,5 millióan vettek részt álláskeresésben, 3 millióan vettek részt oktatásban vagy képzésben, 10,2 millióan szereztek képesítést, 7,4 millióan dolgoztak az ESZA-műveletből való kikerülésükkor, 6,8 millióan pedig hat hónappal később már foglalkoztatottak voltak,
- 4,1 millió fogyatékossgal élő és valamivel több mint 9,1 millió, marginalizált csoportokhoz tartozó embernek, például migránsoknak, külföldi háttérűeknek és kisebbségekhez tartozóknak) nyújtottak támogatást,
- a résztvevők 47 %-a alacsony képzettségű volt, 14 %-a pedig migráns, külföldi háttérű vagy kisebbséghez tartozó volt.

Az inkluzív növekedésbe történő beruházások a teljes esb-finanszírozás mintegy 24 %-át teszik ki. 179 milliárd EUR áll rendelkezésre e fejezet három témájára: **fenntartható minőségi foglalkoztatás** (60 milliárd EUR), **társadalmi befogadás** (71 milliárd EUR), valamint **oktatás és szakképzés** (47 milliárd EUR). 2022 végére a kiadások 142 milliárd EUR-t tettek ki (az e fejezetre tervezett teljes összeg 79 %-a).

4. ábra Az inkluzív növekedés végrehajtási arányai

Különbségek vannak a különböző témák között az elért pénzügyi előrehaladásban. A leggyorsabb előrehaladás az oktatás és szakképzés téma területén figyelhető meg (a teljes költségvetés 84 %-át már elköltötték). Ezt a fenntartható és minőségi foglalkoztatásra irányuló beruházások követik (a teljes tervezett összeg 81 %-át már elköltötték). A kiadást illetően a társadalmi befogadás az utolsó a sorban (a teljes költségvetés 76 %-át már elköltötték, ami valamivel elmarad az inkluzív növekedési fejezet átlagától).

A Covid19-válság a társadalom egészét érintő továbbgyűrűző hatásokat fejtett ki és különbözőképpen érintette az embereket. Az EU szociális menetrendje és a szociális jogok európai pillére minden eddiginél fontosabb szerepet játszik a Covid19-világjárvány

gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítésében, valamint abban, hogy az európai gazdaságok és társadalmak befogadóbbak, fenntarthatóbbak, reziliensebbek legyenek, és jobban felkészüljenek a zöld és digitális átállás kihívásaira és lehetőségeire. A jelenlegi kritikus forgatókönyv szerint az esb-alapok a strukturális reformokat támogatják, többek között a közszolgáltatások korszerűsítését, a fiatalok foglalkoztatásának ösztönzését, valamint a szegénység és az egyenlőtlenségek csökkentését.

A CARE és a SAFE eszközök

Annak érdekében, hogy segítse az uniós országokat és régiókat az Ukrajna elleni orosz agresszió elől menekülő menekültek megsegítésében, a Bizottság javaslatot tett a [CARE csomagra](#) (az Európában lévő menekültekre irányuló kohéziós fellépés). A menekülteknek nyújtott ezen közvetlen támogatáson kívül a CARE intézkedések mintegy 13,6 milliárd EUR további likviditás folyósításával segítettek enyhíteni a tagállamok nemzeti költségvetésére nehezedő terheket. Eddig 17 tagállam élt a javasolt rugalmassági mechanizmusokkal, és mintegy 1,3 milliárd EUR-t programozott át a menekültek támogatására. A CARE keretében a leggyakoribb intézkedések a háborús menekültek bevonása az általános társadalmi integrációs programokba, az egészségügyi ellátás, az élelmiszer-ellátás, az alapvető segítségnyújtás és a munkaerőpiacnak nyújtott iránymutatás. Ezek az intézkedések gyakran magukban foglalják a nyelvtanfolyamokat, az oktatást, a szociális szolgáltatásokat és a gyermekgondozást is. Hasonló támogatás fog folytatódni a 2021–2027-es programokból is, amelyek az integrációs intézkedéseket is ösztönzik.

A [SAFE eszköz](#) (megfizethető energia támogatása) a magas energiaáraknak az egyes nagy energiafelhasználású ágazatokban működő vállalkozásokra gyakorolt hatásaival foglalkozik. A SAFE továbbá lehetővé teszi a fel nem használt források további átirányítását különösen a magas energiaárak által érintett kkv-k és kiszolgáltatók helyzetben lévő háztartások támogatására, valamint a csökkentett munkaidős foglalkoztatás finanszírozására annak érdekében, hogy az emberek megtarthassák munkahelyeiket. 2023. február 28-i hatálybalépése óta az első programmódosítások már megkezdődtek, és továbbiak várhatók.

A **társadalmi befogadás** vonatkozásában, amelyet az ESZA támogat a legnagyobb mértékben, az eddigiekben kiválasztott projektek közel 62 milliárd EUR értékű finanszírozást képviselnek. Az ERFA keretében nyújtott uniós támogatás eredményeként a gyermekgondozási és oktatási infrastruktúra kapacitása több mint 24 millió főre bővült, és most már Uniós-zerthe 63 millió ember élvezi a jobb egészségügyi szolgáltatások előnyeit.

Az EMVA több mint 175 000 olyan műveletet támogatott, amelyek a vidéki térségekben a társadalmi befogadás javítására irányultak. Támogatást nyújtott a saját helyi fejlesztési stratégiáikat végrehajtó helyi vidéki közösségeknek is. Több mint 3 650, helyi fejlesztési stratégiáikat végrehajtó helyi akciócsoport az EU vidéki lakosságának több mint 60 %-át fedi le, és adott területeken összehozza az állami, magán- és civil társadalmi érdekelt feleket.

Az EMVA keretében egyedi intézkedés aktiválására került sor avégett, hogy rendkívüli ideiglenes támogatást nyújtsanak azoknak a mezőgazdasági termelőknek és vidéki kkv-knak, amelyeket különösen érintett az Ukrajna elleni teljes körű orosz invázió hatása. Az intézkedést 10 tagállamban 26 nemzeti vagy regionális vidékfejlesztési program keretében hajtották végre, összesen 548 millió EUR tervezett közkiadással. 2022 végére ez több mint

34 000 mezőgazdasági üzem és 450 kkv számára tette lehetővé, hogy támogatásban részesüljenek.

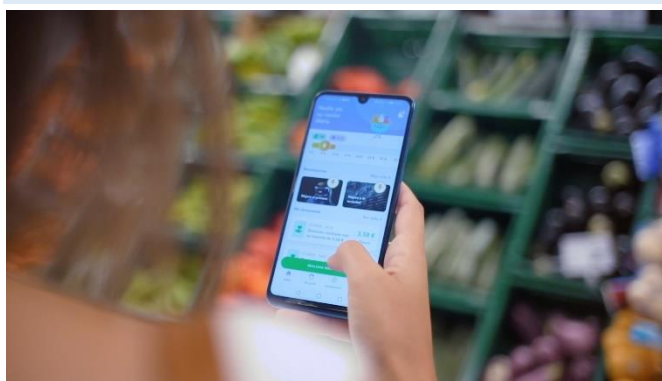
Az **oktatás és képzés** terén 52 milliárd EUR került elkülönítésre kiválasztott projektekre. 2022 végére – az ESZA és az IFK támogatásának köszönhetően – 29,8 millió alacsony képzettségű személy kapott segítséget, 10,2 millióan szereztek képzettséget, és 3 millióan vettek részt oktatásban és képzésben.

Példák az inkluzív növekedéshez hozzájáruló, esb-alapok által finanszírozott projektekre

A [Pelgulinna állami gimnáziumot](#) 2023 szeptemberében nyitották meg Észtország fővárosában, Tallinnban. Az épület a fenntartható építészet (új európai Bauhaus) elveit követte, az építéséhez felhasznált fő építőanyag pedig a helyi fa volt. Az iskola korszerű és innovatív tanulási környezettel rendelkezik, és mintegy 330 tanuló számára képes férőhelyet biztosítani. A projekt 28 millió EUR finanszírozásban részesült az ERFA-ból (a projekt teljes költségvetése 33 millió EUR volt).

A FAST-CARE kezdeményezés döntő szerepet játszott abban, hogy segítse Szlovákiát a szomszédos Ukrajna elleni orosz invázió következményeiből eredő humanitárius válság és szenvedés kezelésében. Több mint 300 millió EUR-t mozgósítottak a háborús menekültek befogadásának és elszállásolásának támogatására. A kezdeményezés fedezte a szállítási szolgáltatásokat, valamint a pszichológiai és orvosi segítségnyújtás költségeit. Emellett az ukrán diákok utalványokat kaptak informatikai berendezések vásárlására, hogy fel lehessen gyorsítani a szlovák oktatási rendszerbe való beilleszkedésüket.

Spanyolországban uniós finanszírozás segítette a Valenciai Pénzügyi Intézetet egy olyan hitelkeret létrehozásában, amelyen keresztül több szereplő által nyújtott hitelek kínálják az induló vállalkozások növekedésének és fejlődésének támogatására a spanyol Valenciai közösségben. Elsőbbséget élveznek azok a vállalkozások, amelyek magas szintű innovációt

mutatnak. A hitelekkel támogatott vállalat egyik példája a [FoodRation4All](#) (Élelmiszeradag mindenkinek), amely az élelmiszer-ágazatban társadalmi hatással bíró intézkedésekre irányul. A vállalat fő projektje a „Nadie sin su ración diaria” (Senki se maradjon a napi élelmiszeradag nélkül). Ez egy olyan alkalmazásból áll, amely megkönnyíti az élelmiszerbankoknak történő adományozást, és ezáltal támogatja az azokra támaszkodó emberek társadalmi befogadását.

Az ESZA-ból származó finanszírozással a romániai „Integrált közösségi szolgáltatások” projekt több mint 100 marginalizált közösségnek nyújt támogatási szolgáltatásokat. Kiszolgáltatott helyzetben lévő románok jutottak olyan támogatáshoz, amelyre a nehéz

környezet kezeléséhez szükségük volt, és ezáltal lehetőséget kaptak arra, hogy oktatásban és alapvető egészségügyi szolgáltatásokban részesüljenek, valamint hogy elkerülhessék az elszigeteltséget és a társadalmi kirekesztést. A projekt célja az alacsony iskolai végzettség és a szociális és orvosi szolgáltatásokhoz való korlátozott hozzáférés orvoslása volt iskolai tanácsadás, pályorientáció, közösségi ápolás és szociális szolgáltatások nyújtása révén. A tevékenységeket jelenleg bővítik az ESZA+ támogatásával, hogy további 2 000 közösséget támogassanak a román [társadalmi befogadás és méltóság program](#) részeként.

Az ERFA-támogatásnak köszönhetően Krosnóban, Kelet-Lengyelország Podkarpackie (Kárpátalja) régiójában szakmai rehabilitációs egységet hoztak létre. Az egységet az Értelmi Fogyatékosokkal Élők Lengyel Egyesülete irányítja. A projekt 26 enyhe és súlyos mentális fogyatékossgal élő személy foglalkoztatási kilátásait javította. A projekt részeként két új termelési és szolgáltatási osztályt hoztak létre: az „Artistic Haven” elnevezésű kézműipari üzletet és a „Na polance” („In the clearing”) néven ismert édességboltot.

A CARE-nek köszönhetően a REACT-EU-ból 4 millió EUR-t különítettek el a németországi „Foglalkoztatási kísérleti projekt a menekültekért” elnevezésű projektre Rajna-vidék-Pfalz tartományban, hogy ukrán nemzetiségűeket segítsenek a német társadalomba való beilleszkedésben. A projekt arra összpontosított, hogy segítsen az embereknek leküzdeni azokat az akadályokat, amelyekkel érkezésükkor szembesülnek, mint például a gyermekgondozás hiánya, és segített nekik lakás- vagy nyelvtanfolyamkeresésben. A projekt testre szabott támogatást és tanácsadást nyújtott arra vonatkozóan, hogy miként lehet a legjobban irányítani a szociális szolgáltatásokat.

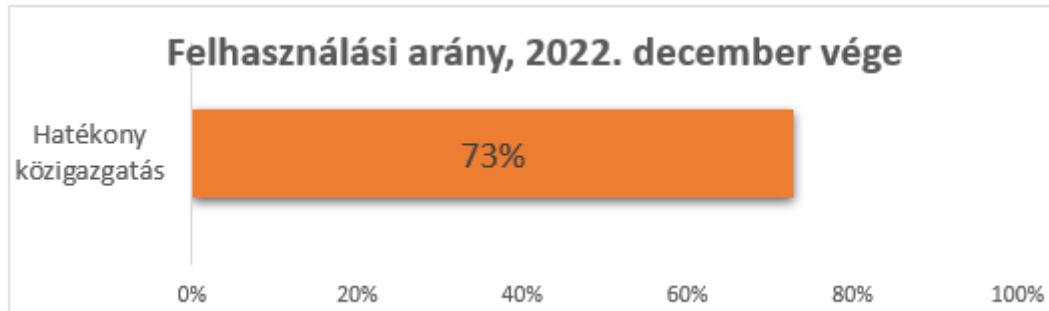
Görögországban az EMVA egy tészta- és lekvárkészítő műhelyt segített létrehozni a súlyos értelmi fogyatékossgal élő fiatalok számára. Az [„AxiZO” műhelytalálkozó](#) képzési és foglalkoztatási lehetőségeket biztosított e kiszolgáltatott csoport számára az Agioi Theodoroi egyesület szakképzett személyzetének felügyelete és támogatása mellett. Ez egy egyedülálló szolgáltatás Rodope prefektúrában (Északkelet-Görögország), mivel kormányzati támogatásra nem jogosult, értelmi fogyatékossgal élő személyek javát szolgálja. A projekt a munkahelyteremtés és a helyi termelők bevételi forrásainak diverzifikálása révén mozdítja elő a helyi fejlesztést, ezáltal kezelve a társadalmi kirekesztés és a megkülönböztetés problémáját.

3.4. Az intézményi kapacitás bővítése és hatékony közigazgatás

6,8 milliárd EUR-t különítettek el az intézményi kapacitást és reformokat célzó projektekre. A ténylegesen elköltött összeg elérte a 4,9 milliárd EUR-t (ami a teljes tervezett összeg 73 %-a). Ezt az erőfeszítést az esb-alapokon kívül kiegészítette a

5. ábra A hatékony közigazgatás végrehajtási aránya

strukturálisreform-támogató program által nyújtott támogatás, amely program jelenleg már az időközben végrehajtott átalakítás óta technikai támogatási eszköz néven fut ⁽¹²⁾.

E célkitűzés keretében az ESZA a következőket támogatta:

- 840 000 résztvevő egész életen át tartó tanulás és képzés formájában,
- 3 000 olyan projekt, amelyek a nemzeti, regionális vagy helyi közigazgatásra, illetve közszolgáltatásra irányultak.

Példa az intézményi kapacitás és a közigazgatás megerősítéséhez hozzájáruló, esb-alapok által finanszírozott projektekre

A portugál Funchal önkormányzata az ERFA által támogatott „Citizens’ store” projektet hajtott végre, amely egyetlen online platformon központosította a közvetlen személyes szolgáltatásokat és az online szolgáltatásokat. A projekt keretében átszervezték az önkormányzat belső működését és hatékonyabb és produktívabb munkamódszereket fogadtak el. A projektek részeként új IT-rendszereket is beszereztek, amelyek hozzájárulnak a bürokrácia, a nem hatékony vezetés és a hosszadalmas eljárások visszaszorításához.

3.5. Terület- és városfejlesztés

A 2014–2020-as időszakban körülbelül 42 milliárd EUR-t irányoztak elő az integrált területfejlesztés és a fenntartható városfejlesztés céljára a fenti szakaszokban bemutatott kulcsfontosságú célkitűzések keretében. 2022 végéig a kohéziós politika tervezett előirányzatának 65 %-át (27 milliárd EUR) költötték el – ami a 2021 végi 52 %-hoz képest növekedést jelent, de még mindig jelentősen elmarad a 75 %-os átlagos kiadási aránytól.

Az integrált fejlesztési stratégiák keretében kiválasztott projektek révén a következők valósulnak meg:

- 49 millió m²-nyi, a nyilvánosság számára hozzáférhető felújított vagy újonnan létrehozott városi nyílt terület,
- közel 4 millió m²-nyi felújított vagy újonnan épített középület és több mint 28 000 felújított lakás.

⁽¹²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/240 rendelete (2021. február 10.) a Technikai Támogatási Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 1. o.). Elérhető az alábbi címen is: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/240>.

Példa a terület- és városfejlesztéshez hozzájáruló, esb-alapok által finanszírozott projektekre

A korábban elhagyatott Wintercircus a Belgium flamand régiójában található Gentben egy

ERFA által finanszírozott projektnek köszönhetően kulturális, vállalkozói és innovációs központtá alakult át. Több mint 6 000 m² teljes alapterületen egy 500 ülőhellyel rendelkező földalatti koncertteremnek és 4 350 m²-en közösségi irodáknak és irodahelyiségnek ad helyet kreatív és technológiai induló vállalkozások és növekvő innovatív vállalkozások számára. Az 1 200 m²-es korábbi cirkuszaréna a szerkezet központi

eleme, amely egy kávézót, egy éttermet, egy teraszbárt és egy üzletet is magában foglal.

3.6. Területi együttműködés – Interreg

Az ERFA határokon átnyúló, transznacionális és interregionális együttműködésbe beruházó európai területi együttműködési programokat támogat. Ezekre a programokra a tervezett allokációból mintegy 13 milliárd EUR jut, amelyből már 10 milliárd EUR-t elköltöttek (a tervezett költségvetés 80 %-a). Az együttműködési programok pénzügyi végrehajtása összhangban volt a nemzeti/regionális programok végrehajtásával 2022 végén.

A területi együttműködési programok egyes eredményei beleszámítanak a fő beruházási témák szerinti összesített mutatókba, míg néhány külön mutató méri a támogatott projektek együttműködési aspektusát:

- több mint 40 000 vállalkozás vett részt határokon átnyúló, transznacionális vagy régiók közötti kutatási projekteken,
- több mint 178 000 ember vett részt munkavállalói mobilitási kezdeményezésekben,
- több mint 190 000 fiatal vett részt határokon átnyúló közös oktatási és képzési programokban.

Példák a területi együttműködés támogatásához hozzájáruló, esb-alapok által finanszírozott projektekre

A DESAL+ projektet főként a Kanári-szigeteken, valamint Madeirán és az Azori-szigeteken hajtották végre. Célja az volt, hogy növelje a kiválóságot a víz sótalanításával kapcsolatos kutatás és fejlesztés, valamint a sótalanított víz és az energia közötti ok-okozati összefüggés ismerete terén. Az ERFA az Interreg Madeira–Azori-szigetek–Kanári-szigetek területi együttműködési program részeként

társfinanszírozta az ERFA-t.

A transznacionális [SUMBA](#) projekt segítette a balti-tengeri régió várostervezőit és hatóságait a fenntartható városi mobilitás fellendítésében olyan eszközök révén, amelyek segítik az intermodális mobilitási megoldások értékelését, tervezését és beépítését városaik és településeik közlekedési terveibe és politikáiba. A [SUMBA+](#) az intermodális és fenntartható ingázást megkönnyítő intézkedéseket – például mobilitási csomópontok, közlekedési tervek, kerékpárkölcsonzók és a közlekedési stratégiák kommunikálásának digitális eszközei – tanulmányozta és tesztelte.

Az ERFA társfinanszírozta az [Interreg EMR Connect projektet](#), amely a Belgium, Németország és Hollandia határain átívelő Maas–Rajna eurorégió tömegközlekedési szolgáltatói közötti, határokon átnyúló együttműködést javította. A projekt keretében új díjakat hoztak léte, új technológiákat teszteltek és bővítették az olyan szolgáltatásokat, mint például az e-kerékpárok megosztása. A legfontosabb eredmény a Németország és Hollandia közötti innovatív, interoperábilis jegyértékesítési rendszer tesztelése és megvalósítása volt, amelyet Belgiumra is ki lehetne terjeszteni.

4. A TAGÁLLAMOK ÁLTAL VÉGZETT ÉRTÉKELÉSI MUNKA

A 2014–2020-as programozási időszak végrehajtási szakasza végének közeledtével folytatódtak a tagállamok értékelési tevékenységei, és folyamatos erőfeszítéseket tettek az esb-alapok által támogatott intézkedések hatásának értékelésére, továbbá fokozatosan csökkentették a végrehajtással kapcsolatos szempontok vizsgálatára irányuló értékelések számát.

A tagállamokban végzett értékelések megállapításai jellemzően ahhoz a sajátos háttérhez kapcsolódnak, amelyben a támogatott intézkedéseket végrehajtják. Nem lenne helyes következtetéseket levonni a megállapítások általános érvényességére vonatkozóan, de egyes esetekben az értékelések száma és földrajzi lefedettsége lehetővé teszi bizonyos következetes hatások azonosítását.

E következetes hatások közé tartozik a kutatóközpontok és a vállalkozások közötti megerősített együttműködés, amely a vállalkozások innovációs kapacitásának növekedéséhez és új kereskedelmi lehetőségek megnyitásához vezet. A mezőgazdasági ágazatban az értékelések nagy része a mezőgazdasági üzemek versenyképességére gyakorolt kedvező hatásokról tanúskodott.

A zöld és digitális átállás útján pozitív eredmények születtek a megújuló energia előállítására és a vállalkozások, valamint a magán- és középületek fogyasztásának csökkenésére terén, valamint a digitalizált szolgáltatásoknak a hatóságok és a vállalkozások számára való rendelkezésre állása terén.

A Covid19-világjárványnak a programok végrehajtására gyakorolt hatásainak értékelései szerint a projektekben való részvétel csökkentésében, a végrehajtás késleltetésében és a célok megghiúsulása kockázatának növelésében jelentős tényező volt az egészségügyi válság. Hasonló kedvezőtlen hatások az energiaárak emelkedésének, általánosabban a magas inflációnak és az ukrajnai háborúnak is betudhatóak voltak (különösen az Ukrajnával határos tagállamokban).

A Bizottság ezzel párhuzamosan dolgozik a 2014–2020-as alapok utólagos értékelésén, amelynek 2024 végére lesznek meg az eredményei. Ezek a megállapítások a tagállami értékelésekből származó bizonyítékokkal együtt hozzá fognak járulni a 2021–2027-es programok féldős felülvizsgálatához és a 2027 utáni új programozási időszak kialakításához.

Az e jelentést kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum további részleteket tartalmaz az esb-alapokból támogatott programoknak a tagállamok és a Bizottság által elvégzett értékeléseinek megállapításairól.

5. KÖVETKEZTETÉSEK

Az esb-alapok több mint 30 éve stabilan ösztönzik a beruházásokat az EU-ban. Az alapok hosszú távú időtartamuknak és tematikus fókuszuknak köszönhetően erőforrásokat irányítottak az uniós régiók gazdasági, társadalmi és területi kohéziójának megerősítésére. Erőteljes támogatást nyújtottak ahhoz, hogy segítsék a régiókat és a vállalkozásokat a zöld és digitális átállás kihívásainak leküzdésében. Ezenkívül segítették a munkavállalókat azoknak a készségeknek a megszerzésében, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy produktívabbak legyenek és jobb munkahelyekhez juthassanak.

Az egymást követő válságok okozta átmeneti zavarok lehetőségként szolgáltak az esb-alapok és végrehajtási rendszereik fókuszának újralibrálására. A Covid19-világjárvány által kiváltott egészségügyi válság új források injektálásához és a szabályok kiigazításához vezetett, hogy azok jobban igazodjanak az új körülményekhez. A finanszírozás a leginkább érintetteknek, például a kiszolgáltatott helyzetben lévőknek, a munkavállalóknak, a kkv-knak és az egészségügyi intézményeknek jutott.

Az Ukrajna elleni teljes körű orosz invázió által kiváltott menekültválság korai szakaszától kezdve a tagállamok és a Bizottság gyorsan reagáltak avégett, hogy ellensúlyozzák a negatív következményeket, és segítséget nyújtsanak a leginkább kitett személyeknek. Ennek lehetővé tétele érdekében rendkívül rövid idő alatt módosították a kohéziós politika programjait. Az Európában lévő menekültekre irányuló kohéziós fellépés (CARE) eszköz, valamint két hasonló kezdeményezés (CARE+ és FAST-CARE) támogatást nyújtott a menekültek hosszú távú integrációjához, valamint azonnali segélyintézkedéseket biztosított, különösen a lakhatás és az egészségügyi ellátás terén.

Ami az Ukrajna elleni teljes körű orosz invázió által kiváltott, azzal összefüggő energetikai vészhelyzetet illeti, az EU a megfizethető energiát támogató eszköz (SAFE) elfogadásával gyorsan segítséget nyújtott a megnövekedett energiaköltségekkel szembesülő, kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásoknak, munkavállalóknak és kkv-knak. A gyors veszélyhelyzeti reagálás mellett a kohéziós politika továbbra is állami támogatást nyújtott a megújuló energiaforrások és az energiahálózatok fejlesztéséhez, valamint energiahatékonysági intézkedésekhez. Oroszország Ukrajna elleni teljes körű inváziója csak megerősítette az energiabiztonság kritikus fontosságát és a klímasemleges gazdaságra való átállás szükségességét.

A különféle válságokra adott gyors válasz mellett az esb-alapok továbbra is támogatják a növekedésre és munkahelyteremtésre irányuló hosszú távú beruházásokat, a humán fejlődésbe történő beruházásokat és ösztönzik az uniós területi együttműködést. Az e jelentésben részletezett konkrét eredmények ezt jól mutatják.

A 2021–2027-es költségvetés révén rendelkezésre bocsátott pénzügyi erőforrások továbbra is a munkahelyteremtésbe és a növekedésbe történő kulcsfontosságú beruházásokat célozzák, a befogadóbb Európára és a zöldebb, alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra összpontosítva. A kohéziós politika keretében az elkövetkező években rendelkezésre bocsátott 378 milliárd EUR (a nemzeti társfinanszírozással együtt 545 milliárd EUR) várhatóan 1,3 millió munkahelyet teremt, és 2030-ig 0,5 %-kal növeli az EU GDP-jét. Az esb-alapok mintegy 850 000 vállalkozást támogatnak. Több mint 6,5 millió munkanélküli részesül majd segítségben az átképzésüket és továbbképzésüket illetően, és több mint 3,5 millió háztartás és vállalkozás részesül majd a nagyon nagy kapacitású széles sávú hálózatok előnyeiből. A kohéziós politikai alapok 16,4 millió ember számára biztosítanak tiszta vízzel való ellátást és több mint 723 000 lakás energiahatékonyságát javítják, valamint 20 000 MW-kal növelik a megújulóenergia-termelési kapacitást (ami több mint 8 000 szél erőműnek vagy megközelítőleg 20 új nukleáris erőműnek felelnek meg).